

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Гончарова Є. Є.

Полтавський державний медичний університет

У статті розглядається значимість самостійної роботи здобувачів вищої освіти в умовах організації дистанційної форми навчання. Приводяться тлумачення поняття «самостійна робота», сформульовані сучасними науковцями. Визначаються особливості самостійної роботи в умовах використання інтерактивної форми навчання. Аналізується функція викладача.

Ключові слова: самостійна робота, дистанційна форма навчання, здобувачі вищої освіти, інформаційно-комунікаційні технології.

The paper considers the importance of independent work of higher education learners in the organization of distance learning. Interpretations of the concept of "independent work", formulated by the contemporary scientists have been given. Features of independent work in application of the interactive form of study have been defined. The function of the teacher has been analyzed.

Keywords: independent work, distance learning, higher education students, information and communication technologies.

Актуальність. В умовах сьогодення інформація сприймається як основний стратегічний ресурс, необхідний для подальшого розвитку світової цивілізації. Зважаючи на це, зростає значимість якісної освіти. Становлення глобалізації освітнього простору вимагає застосування в освітньому середовищі новітніх, ефективних методів та інструментів, реалізації прогресивного формату освітніх послуг. На протязі останніх років у закладах вищої освіти України досить активно вирішувалося питання інтеграції традиційної форми навчання та дистанційної. Особливу актуальність проблема упровадження дистанційного формату навчання отримала в умовах епідеміологічної загрози, пов'язаної з розповсюдженням COVID-19.

Мета статті. Проаналізувати об'єктивну закономірність застосування дистанційної освіти у закладах вищої освіти України. Детально розглянути особливості самостійної діяльності студентів в умовах використання інтерактивної форми навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сучасному етапі у науковому просторі питання, присвячені формуванню високої ерудиції здобувачів вищої освіти на основі інтенсифікації їх самостійної навчальної діяльності висвітлено у дослідженнях Воевідко Л. М., Євтуха М. Б., Малихіна О. В., Ніколенко Л. М., Ільченко Л. А., Ортинського В. Л., Тамаркіної О.

Упровадження в освітній процес новітніх інформаційно-комунікаційних технологій як невід'ємної складової створення умов для самостійної навчальної діяльності висвітлено у публікаціях Воевідко Л. М., Малихіна О. В., Тамаркіної О., Яремчук Н., Сениці Н.

Виклад основного матеріалу. Упровадження дистанційної форми навчання у закладах вищої освіти України базується на використанні сукупності інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують отримання здобувачами вищої освіти передбаченого стандартами освітньої програми обсягу професійно-значущої інформації. Суттю процесу дистанційного навчання «є цілеспрямована, контрольована і інтенсивна самостійна робота того, хто навчається» [6, с. 229].

Відомо, що сучасна молодь приходить до закладів вищої освіти з достатньо сформованими навичками користування інформаційними технологіями. Отримання інформації за допомогою електронних носіїв стало звичною справою. Уміння використовувати досягнення електронних технологій здобувачами вищої освіти стає певним підґрунтям їх подальшої навчальної діяльності в умовах дистанційної освіти. При цьому дієвість застосування наявних навичок роботи з електронними носіями у процесі опанування здобувачами вищої освіти професійно-значущих знань та умінь залежить від викладача.

«Використання інформаційно-цифрових технологій у навчальному процесі повинно забезпечуватись методичним супроводом. Студент, володіючи науковою інформацією, не завжди може нею скористатись і перетворити її на знання, необхідно створювати умови для їх здобуття» [7, с. 57]. Тобто, використання дистанційної форми навчання передбачає систематичну взаємодію викладача зі здобувачами вищої освіти. Організаційна діяльність викладача спрямовується на стимуляцію самостійного мислення, активізацію самостійної пізнавальної діяльності та осмисленого управління цією діяльністю здобувачами вищої освіти.

Як бачимо, «у центрі процесу дистанційного навчання знаходиться самостійна пізнавальна діяльність тих, хто навчається» [6, с. 228].

Багатогранне поняття самостійної діяльності здобувачів вищої освіти як особливого напрямку навчальної діяльності тлумачиться сучасними науковцями у різноманітних аспектах:

- Самостійна робота – це самостійна діяльність студента, яку науково-педагогічний працівник планує разом з ним, але виконує її студент за завданнями та під методичним керівництвом і контролем науково-педагогічного працівника без його прямої участі [5, с. 249].

- Самостійна робота може розглядатися як один з різновидів пізнавальної діяльності суб'єктів навчання, спрямованої на загальноосвітню й спеціальну підготовку студентів і керовану викладачем [3, с. 42].

- Найбільший інтерес у плані психологічного аналізу навчальної діяльності викликає самостійна робота студента, в якій можуть виявлятися його мотивація, цілеспрямованість, а також самоорганізованість, самостійність, самоконтроль та інші особистісні якості. [2, с. 238].

Спільним знаменником усіх трактувань ми можемо вважати переконаність науковців у значимості самостійної роботи на кожному етапі становлення самоорганізації здобувачів вищої освіти, творчого розвитку їх особистості, формування сталого усвідомленого спрямування зусиль до систематичного збільшення обсягу та поліпшення рі-

вня знань, необхідних для подальшої успішної професійної діяльності.

«Правильно організована самостійна робота здобувачів вищої освіти – це вибір методів активного навчання, мета якого – якість. Саме тому ця діяльність займає чільне місце в сучасній вищій освіті й потребує постійного вдосконалення та уваги» [1, с. 27].

Ніколенко Л. М. та Ільченко Л. А., розглядаючи особливості створення умов, необхідних для успішної організації самостійної навчальної діяльності здобувачів вищої освіти, наголошують на врахуванні викладачами у ході педагогічного супроводу сукупності наступних принципів:

– принцип індивідуалізації (проекування індивідуальної траєкторії навчальної діяльності з урахуванням психологічних особливостей, мотиваційної готовності, здатності до самоосвіти тощо);

– принцип інтерактивності (тобто організацію активної взаємодії здобувачів вищої освіти як з викладачем, так і з одногрупниками);

– принцип ідентифікації (вимоги стосовно підтвердження особи здобувача вищої освіти, особливо на етапі контролю).

Процес самостійної навчальної діяльності здобувачів вищої освіти керується і курується викладачем. У дидактичній взаємодії в системі «викладача - здобувачі вищої освіти» в реаліях дистанційного навчання особливого значення набувають професійні та організаційні якості викладача, вміння доцільно та ефективно використовувати оптимальні форми теоретичного і практичного навчання, систематичного моніторингу, а також контролю обсягу та рівня засвоєного навчального матеріалу.

Висновки. Засоби і можливості системи дистанційної освіти дозволяють забезпечити організацію продуктивної самостійної роботи здобувачів вищої освіти за умови оптимізації механізму моніторингу та управління цією роботою з боку викладачів. Система дистанційної освіти у даний час перебуває у стадії постійного розвитку та удосконалення і потребує подальших наукових досліджень з метою пошуку шляхів її удосконалення та підвищення ефективності у застосуванні.

Література

1. Воевідко Л. М. Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти. *Збірник наукових праць «Педагогічна освіта : теорія і практика»*. Кам'янець-Подільський, 2016. Вип. 21. Ч. 2. С. 25–31.
2. Євтух М. Б., Лузік Е. В., Ладогубець Н. В., Ільїна Т. В. Педагогічна психологія : підручник – Київ : Інтердрук, 2014. 420 с.
3. Малихін О. В. Організація самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів: теоретико-методологічний аспект : монографія. Кривий Ріг : Видавничий дім, 2009. 307 с.
4. Ніколенко Л. М., Ільченко Л. А. Самостійна робота за дистанційної форми навчання: результати опитування студентів. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, (194), С. 162–167. URL: <https://pednauk.cuspu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/807>
5. (дата звернення: 12.02.2022).
6. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
7. Тамаркіна О. Самостійна робота студентів ЗВО в умовах дистанційного навчання. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип. 34, том 5. С.228–231. URL: http://www.apfn-journal.in.ua/archive/34_2020/part_5/37.pdf (дата звернення: 12.02.2022).
8. Яремчук Н., Сениця Н. Педагогічні умови формування віртуального освітнього простору закладу вищої освіти. *Молодь і ринок*. 2021. № 7-8 (193-194). С. 54–61.

ПРОБЛЕМИ Й ПЕРСПЕКТИВИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В МЕДИЧНОМУ ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Голованова І.А., Мартиненко Н.В., Плужнікова Т.В., Ляхова Н.О., Краснова О.І.

Полтавський державний медичний університет

Однією з гострих проблем нині стала організація дистанційного навчання здобувачів вищої освіти медичних закладів. Викладання в медичних закладах має свою специфіку і труднощі, вимагає пильної уваги. У статті висвітлено основні проблеми й перспективи дистанційного навчання в медичному закладі вищої освіти.

Ключові слова: дистанційне навчання, медична освіта, якість освіти.

Today, one of the main problems is the organization of distance learning for higher education in medical institutions. Teaching in medical institutions has its own specifics and difficulties, and also requires close attention. The article analyzes the main problems and prospects of distance learning in a medical institution of higher education.

Key words: distance learning, medical education, quality of education.

У закладах вищої освіти України ще з 2002 р. було запроваджено дистанційне навчання як форму освітнього процесу. У багатьох вищих навчальних закладах України впроваджено програмну платформу MOODLE (система управління дистанційним навчанням), яка дозволяє провадити дистанційне навчання [6].

У медичній сфері можливості застосування дистанційного навчання обговорювалися останнім часом кризь призму післядипломної освіти, де виникає потреба в постійному підвищенні рівня знань і вмінь, удосконаленні навичок. Однак проведення дистанційного навчання зі здобувачами вищої освіти в умовах швидкого реагування на пандемію COVID-19 вимагало гнучкої перебудови навчального процесу [5].

Варто пам'ятати, що дистанційне навчання сьогодні в Україні може повноцінно розвиватися тільки за наявності таких основних складових як нормативно-правова база, навчальні програми й курси, кваліфіковані викладачі, відповідна матеріально-технічна база (програмне й апаратне забезпечення, високошвидкісні лінії зв'язку), розробки критеріїв якості, фінансової підтримки [1].